

3. Euroopa Liidu sümbolid ja identiteedistamispoliitika algus

Tuleb eristada euroopa üldist tsivilisatsioonilist identiteeti ja Euroopa Liidu identiteeti. Tsivilisatsiooniliselt saab Öhtumaa, Lääne või Euroopa enesetajust rääkida avaralt ja ajatult. Euroopa Liidu juured seevastu on valitsustevahelises tehnokraatlikus koostöös (sõe- ja teraseühendus, aatomienergiaühendus, majandusühendus), mille puhul identiteediteemad polnud esmavajalikud.

Liidu ühiste sümbolite areng (vt ka tabel) suhestab teda nii üldtsivilisatsioonilise tausta kui laiema ja õhema rööpühenduse Euroopa Nõukoguga. Ehkki pole täiesti üldtunnustatud üleeuroopalisi üldtsivilisatsioonilisi sümboleid, on maailmajaol Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu kaudu enamik rahvusriikide põhisümboleid:

- lipp, 12 kuldse tähega rõngas sinilipu keskel, kasutavad EN ja nüüd ka EL,
- hümn, Ood rõõmule, kasutavad EN ja nüüd ka EL,
- „riigipäev,” Euroopa päev, vastavalt 5. ja 9. mai,
- moto „ühatus mitmekesisuses” (unity in diversity),
- ühisraha euro, mida hetkel kasutab 17 EL-i liikmesriiki 27-st,
- .eu internetidomeenitähis, mis käivitati 2005.

Sümbol		Euroopa Liit	Euroopa Nõukogu
Lipp		Jah	Jah
Hümn		Jah	Jah
Moto		Jah	Ei
Euroopa päev	9. mai	Jah	Ei
	5. mai	Ei	Jah
Ühisraha		Jah	Ei
Internetidomeen		Jah	Ei

Tabel. Euroopa kesksete ühenduste sümboolika. Allikas: autor.

Euroopa Liidu tehnokraatlikku algust valitsustevaheliste spetsialiseeritud ühendustena kajastavad ka varased integratsiooniteooriad, mis olid kas puhtalt tehnokraatliku fookusega (Haas jt) või pidasid ühistunnet suhtluse kasvu mehaaniliseks kõrvalmõjaks (Deutsch). Aja jooksul hakkasid liikmesriigid eriti majandusühenduse raames siiski üha rohkem mõtlema oma avaliku kuvandi ja laiema missiooni peale.

1973 Kopenhaageni tippkohtumisel võeti vastu alustrajav deklaratsioon Euroopa identiteedist, mille rõhuasetus oli kultuurikeskne. “Üheksa Euroopa ühenduste liikmesriiki on otsustanud, et on aeg välja töötada dokument Euroopa identiteedist. See võimaldaks neil jõuda parema arusaamani suhetest teiste maadega, oma kohustustest ja kohast maailmas. Kultuuride mitmekesisus ühise Euroopa tsivilisatsiooni raamistikus, seotus ühiste väärtuste ja põhimõtetega, elustiilide kasvav ühildumine, teadlikkus ühiste huvide olemasolust ja otsusekindlus võtta osa ühinenud Euroopa ehitamisest – kõik see annab Euroopa identiteedile tema algupära ja omase dünaamika.” (CEC 1973)

Liikmesriigid otsustasid “määratleda Euroopa identiteedi, hoides mõtetes Ühenduse dünaamilist loomust” ja neil oli “kavatsus tööd tulevikus jätkata Ühinenud Euroopa ehitamisel saavutatud edu valguses. Euroopa identiteedi määratlemine hõlmab Üheksa pärandi, huvide ja eriliste kohustuste, nagu ka seni Ühendustes saavutatud ühtsuse astme läbivaatamist.” (CEC 1973)

1984 Euroopa Nõukogus Fontainebleaus loodi Adonnino komitee, analüüsimaks “Rahva Euroopat” (People’s Europe) ning “tugevdamaks ja edendamaks Ühenduse identiteeti ja kuvandit nii tema kodanike kui muu maailma jaoks” (CEC 1985: 5). 1985 esitas komitee oma sellekohased ettepanekud, mis said üheks sisendiks Ühtse Euroopa Aktiga 1985/87 alanud ja Maastrichti lepinguga 1992/93 teoks saanud liidu majandusühenduse kõrval poliitiliseks ruumiks kujundamise protsessis. Viimane tõi kaasa uue konteksti ka ühisidentiteedi osas, sest ulatuslikumate tegevusvaldkondadega liit ei saanud enam identiteediteemasid kõrvale jätta.